

PHÂN TÍCH VÀ ĐÁNH GIÁ NGÀNH CÔNG NGHIỆP PHỤ TRỢ TẠI VIỆT NAM

ANALYSE AND ASSESS AUXILIARY INDUSTRY IN VIỆT NAM

ThS. Nguyễn Văn Hà

Số 47, phố Phạm Công Bân, phường Hải Tân, Tp. Hải Dương

TÓM TẮT

Trong hơn 20 năm đổi mới vừa qua, Việt Nam đã tiếp nhận khá nhiều thuận lợi từ nguồn vốn đầu tư nước ngoài. Nhưng các doanh nghiệp Việt Nam đã và đang bỏ lỡ một cơ hội lớn là trong khi dòng vốn đầu tư nước ngoài chảy vào rất mạnh thì khả năng hấp thụ, tiếp thu, chuyển giao công nghệ từ các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài lại rất hạn chế. Lý do chính là chúng ta còn thiếu vắng hẳn một nền Công nghiệp Phụ trợ (CNPT). Vì vậy, việc phát triển CNPT đang là một trong những chính sách ưu tiên phát triển hàng đầu của Chính phủ và được kỳ vọng sẽ làm thay đổi bộ mặt của ngành Công nghiệp Việt Nam trong những năm tới.

ABSTRACT

In the last 20 years, Vietnam has benefited from FDI projects and local enterprises have missed good opportunities. When projects operates smoothly however technology transfer and development are restrained at FDI companies. One of those reason is from absence of a support industry, therefore obtaining this objective has been considered one of the most preferential policies for sustainable development by Vietnamese governement, and hopefully, this is likely to bring a new face for industries in the years to come.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Bản chất của đại công nghiệp tất yếu phải là công nghiệp, khái niệm "Công nghiệp Phụ trợ" bao quát toàn bộ những cơ sở công nghiệp làm ra các sản phẩm có vai trò hỗ trợ việc sản xuất các thành phẩm chính. Cụ thể, đó là những chi tiết, phụ tùng, bao bì, nguyên vật liệu sơn, nhuộm...; cũng có thể bao gồm cả những sản phẩm trung gian, những nguyên liệu sơ chế. Có thể chia thành hai giai đoạn phát triển phụ trợ:

- Từ thời Đại Công nghiệp đến khoảng năm 1980, hình thành phát triển và hoàn thiện cơ chế

sản phẩm dịch vụ phụ trợ từ thấp đến cao.

- Từ khoảng 1980 đến nay dịch vụ phụ trợ ở quy mô cao (cụm, cấu kiện) và toàn cầu hóa.

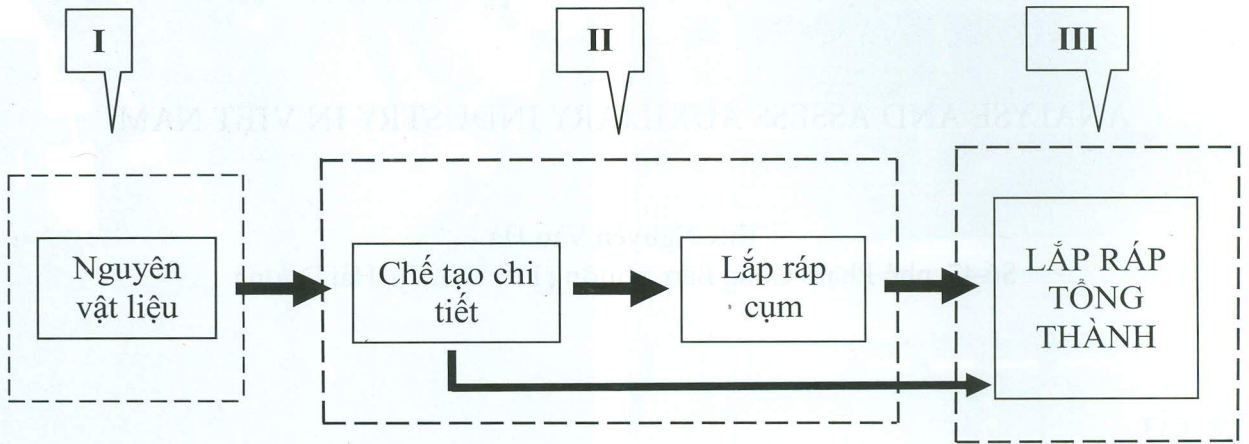
2. GIỚI THIỆU VỀ NGÀNH CÔNG NGHIỆP PHỤ TRỢ

Vậy chúng ta cùng đến với ngành Sản xuất và Lắp ráp Ô tô tại một doanh nghiệp điển hình của tỉnh Hải Dương để tìm hiểu rõ hơn về vấn đề này.

Công nghệ sản xuất ô tô có thể phân theo các quy trình cơ bản như hình 1:

Trong cách thức chế tạo từ Công nghiệp Phụ trợ, công đoạn sản xuất được phân chia để hình thành ngành CNPT (công đoạn I và II) chuẩn bị các cụm chi tiết cấu thành sản phẩm cuối cùng.

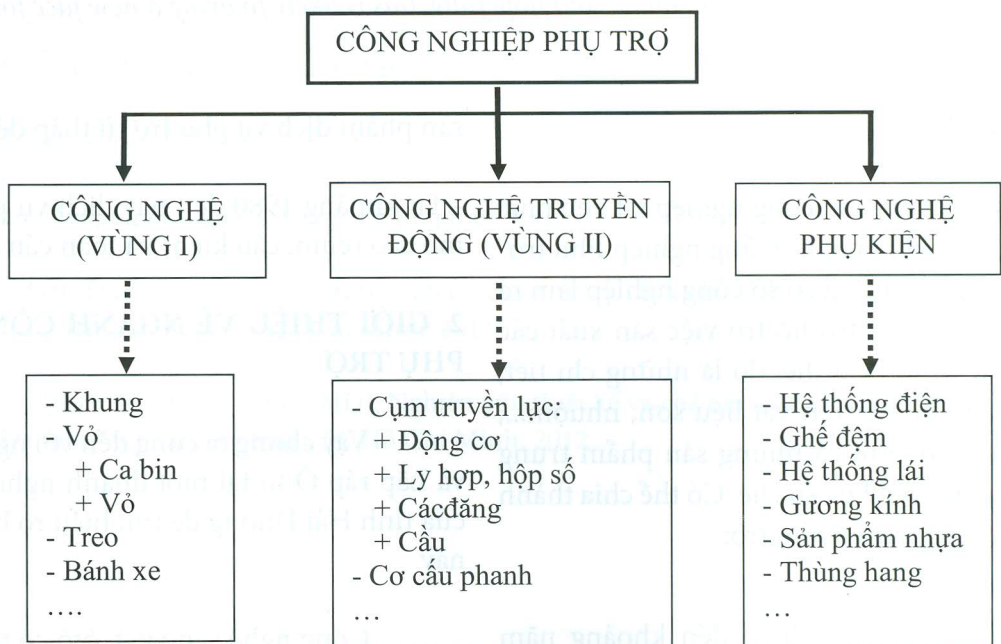
Hình 1: Cách thức sản xuất - lắp ráp ô tô từ Công nghiệp Phụ trợ

Nếu coi lắp ráp tổng thành là tạo ra sản phẩm cuối cùng thì:

- Chế tạo chi tiết và lắp ráp cụm (II) là Công nghiệp Phụ trợ cấp 2
- Sản xuất ra nguyên vật liệu (I) là Công nghiệp Phụ trợ cấp 1

Nếu coi công nghệ sản xuất ô tô là cách thức chế tạo từ sản phẩm của công nghệ phụ trợ thì trách nhiệm và hình thức quản lý mang tính xã hội lớn hơn. Quá trình công nghệ tạo nên sản phẩm cuối cùng là ô tô sẽ được quyết định bởi sự liên kết chặt chẽ giữa các ngành công nghiệp khác nhau trong hệ thống công nghiệp, do vậy nhất thiết phải có vai trò thúc đẩy và định hướng của Nhà nước.

Cách thức trộn gói tồn tại ở các tập đoàn công nghiệp lớn mang tính toàn cầu và đủ sức mạnh để hoàn thành các sản phẩm cuối cùng mà không cần sự tham gia của các thành phần bên ngoài khác. Ví dụ: Các vùng công nghệ chính trong Công nghệ phụ trợ sản xuất ô tô được mô tả ở hình 2.

Hình 2: Các vùng công nghệ chính trong CNPT sản xuất ô tô

3. ĐẶC ĐIỂM CỦA NGÀNH CÔNG NGHIỆP PHỤ TRỢ

* Ưu điểm

- Có trình độ chuyên môn hóa và phân công lao động cao.
- Có khả năng ứng phó nhanh, linh hoạt hơn với các biến động xảy ra thường xuyên của thị trường.
- Không phải lo khâu lập kế hoạch, thiết kế phát triển các sản phẩm nguyên bản (sản phẩm tổng thành).
- Được tiếp nhận các hướng dẫn kỹ thuật, thiết kế sản phẩm của doanh nghiệp sản xuất chính. Có công việc ổn định nhờ có các hợp đồng thầu phụ với nhà sản xuất chính.
- Có điều kiện thuận lợi để thu hút đầu tư từ các thành phần kinh tế khác nhau, nhất là đầu tư nước ngoài và đặc biệt là đầu tư từ các công ty đa quốc gia của Mỹ, Nhật Bản và Đông Á.

* Nhược điểm

- Phụ thuộc nhiều vào chiến lược phát triển sản phẩm và điều tiết thị trường của các công ty đa quốc gia, các doanh nghiệp vốn đầu tư nước ngoài (FDI).
- Yêu cầu cao về hợp tác phát triển, chia sẻ thông tin và cộng đồng trách nhiệm.
- Trong điều kiện Việt Nam là một nước đang phát triển, có điểm xuất phát thấp, CNPT khó có thể phát triển với tốc độ cao nếu không có sự ủng hộ của các doanh nghiệp FDI.

4. KẾT LUẬN

Gần đây, có nhiều cuộc hội thảo, hội nghị của ngành Công thương bàn về vấn đề phát triển Công nghiệp Phụ trợ, nhiều chuyên gia trong nước và quốc tế cũng đã khẳng định, ngoài những yếu tố về chính sách, vốn, thu hút đầu tư... thì nguồn nhân lực đóng vai trò quan trọng. Để có nguồn nhân lực tốt, các ngành chức năng cần phải làm rõ mục tiêu, chiến lược phát triển, từ đó có kế hoạch đào tạo nhằm đáp ứng được yêu cầu về công nghệ sản xuất và quản trị kinh doanh.

Trên thực tế, doanh nghiệp vừa và nhỏ đóng vai trò chủ yếu trong việc phát triển Công nghiệp Phụ trợ. Việc hợp tác với các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài tại Việt Nam nhằm thực hiện chế độ hướng dẫn thực tế, xây dựng tiêu chuẩn năng lực nghề nghiệp cho các trường đại học, cao đẳng, dạy nghề, liên kết giữa nhà trường và doanh nghiệp... sớm làm được điều này, các doanh nghiệp vừa và nhỏ sẽ là những "địa chỉ" tạo ra những sản phẩm phục vụ doanh nghiệp trong nước thực hiện có hiệu quả việc "nội địa hóa", tạo thuận lợi cho việc cân bằng cán cân thương mại, góp phần phát triển kinh tế bền vững. ❖

Người phản biện: PGS.TS. Trần Vĩnh Hưng

Tài liệu tham khảo:

- [1]. Chiến lược phát triển ngành Công nghiệp Ô tô Việt Nam đến năm 2010, tầm nhìn tới năm 2020 đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt theo Quyết định số 175/2002/QĐ-TTg, ngày 03/12/2002.
- [2]. Chiến lược phát triển Ngành Cơ khí Việt Nam đến năm 2010, tầm nhìn đến năm 2020 đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt theo Quyết định số 186/2002/QĐ-TTg ngày 26/12/2002.
- [3]. Chương trình hành động quốc gia về sản phẩm cơ khí trọng điểm 2001-2005.
- [4]- GS.TS. Trần Văn Thọ. Biến động kinh tế Đông Á và con đường Công nghiệp hoá Việt Nam. NXB Trẻ thành phố HCM, 2005.
- [5]. Quy hoạch phát triển ngành Công nghiệp Ô tô Việt Nam đến năm 2010 tầm nhìn tới năm 2020 đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt theo Quyết định số 177/2004/QĐ-TTg ngày 5/10/2004.
- [6]. Quy hoạch tổng thể phát triển các ngành Công nghiệp Hỗ trợ đến năm 2010, tầm nhìn 2020. Tháng 12/2005 - Viện NCCLCSCN - Bộ Công nghiệp.